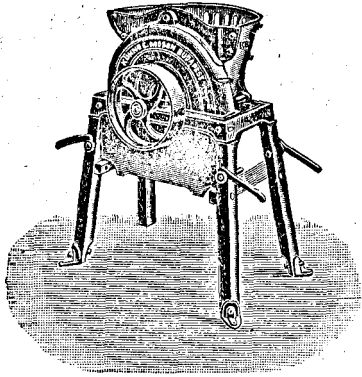
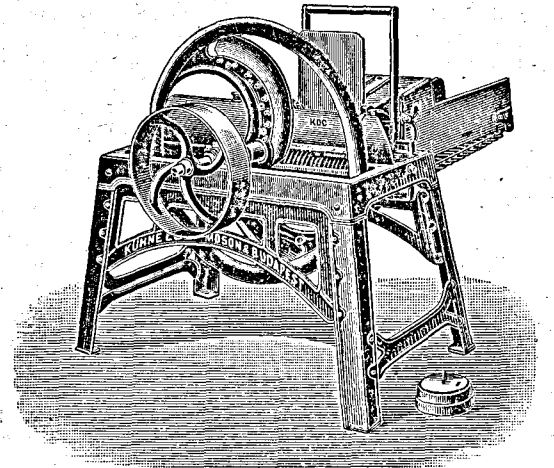

Idéngépek: Szecskavágók, répavágók, hengeres és tárcsás darálók, tengerimorzsolók kézi- és erőhajtásra, olajpogácsatorók, gyök-mosógépek, takarmányfüllesztők stb.

Teljes takarmánykészítő berendezések.

„KÜHNÉ”

MEZŐGAZDASÁGI GÉPGYÁR
RÉSZV.-TÁRS. MOSONBAN

Főraktár: Budapest.

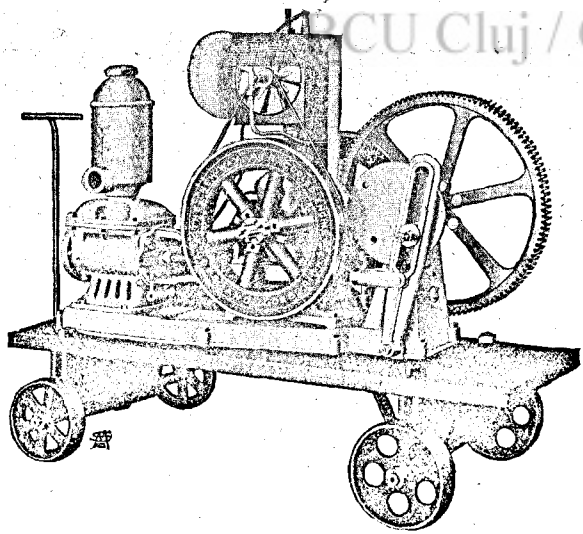
VI., Vilmos-császár-ut 59.

Fiókraktárak:

Debrecen, Kaposvár,

Szabadka, Temesvár.

3007

„NEW-WAY” léghűtéses és
„AVANCE” nyersolaj-
MOTORJAINK

kivitel és munkateljesítmény tekintetében
minden más gyártmányt messze felülmúlnak.

3152

Egyszerű szerkezetük, üzembiztosságuk és csekély tüzelőanyagfogyasztásuk

oly előnyöket biztosítanak, hogy alkalmazásuk gazdaságosságáról a jelen körülmé-
nyek között, amidőn a benzin és olaj beszerzése immár nehézségekre nem ütközik,
a számító gazda is meggyőződik.

Felvilágosítással és leírással szolgál:

Bächer Rudolf – Melichar Ferencz

Magyarországi
vezérképviselő:

Szücs Zsigmond Budapest, VI., Teréz-körút 26. sz.

Név és védjegy
törvényes
szabadalom.

Patkánin

patkányirtó szer

ingyen küld Reitter Oszkár főkapitány, Patkánin gyárának vezetősége Nagybecskerekén.

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

3173

Tökéletes biztos eredményről jótállás.

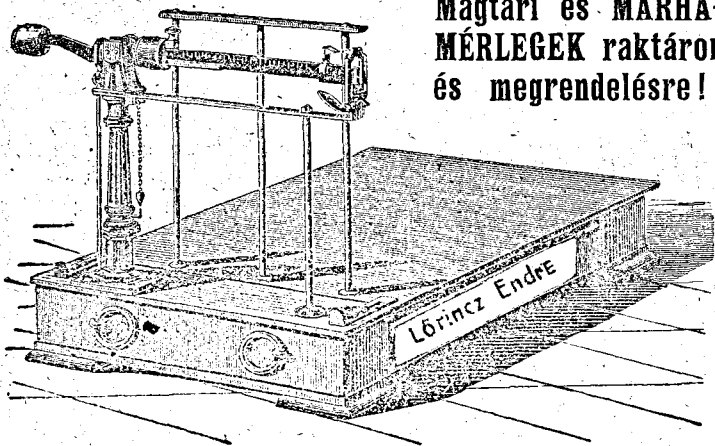
Reitter Oszkár nagybecskereki főkapitánynak teljesen biztos hatású találmánya (nem mérge) emberre és állatra cseppet sem veszélyes. 1 doboz ára 2 korona, mely elegendő körülbelül 120 patkány kiirtásához. Ismertető leírást, melyben le van írva, hogy különféle nagyságú gazdasághoz hány doboz szükséges a teljes kiirtáshoz — kérésre

PETREUS L. UTÓDA LŐRINCZ

KITÜNTETETT ÖKLEVELES MÉRLEGKÉSZÍTŐ, ÉPÜLET- ÉS MŰ-
LAKATOS, VAS- ÉS RÉZBUTORGYÁRTÓ.

KOLOZSVÁR,
HOSSZU-UTCA 26. SZ.

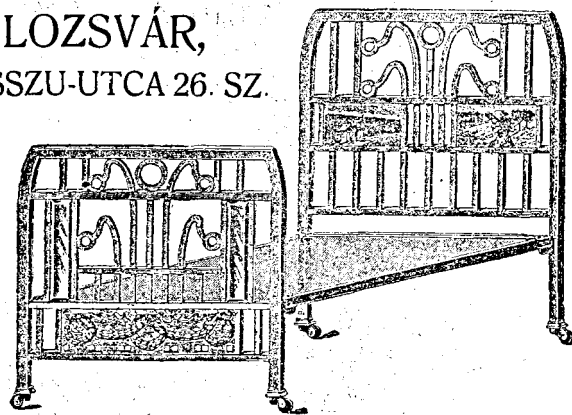
3111

Magtári és MARHA-
MÉRLEGEK raktáron
és megrendelésre!!

ELVÁLLAL:

Vas és fémből előállítható szakmájába vágó minden munkát. Kórházak, szállodák, gazdaságok, istállók, tehenészetek stb. fa, vagy fémbutorral való berendezését. Folyósó, lépcső és sirrácok készítését. Gazdasági és kerti kerítéseket Kerti butorokat és sátrakat. Réz- és vaságyakat és butorokat, stb.

Költségvetéseket és rajzokat kívánatra díjtalanul
Pontos időre szállítás! Szolid és versenyképes árak!
Szakszerű tökéletes munka!

MAGTÁRI ÉS MARHAMÉRLEGEI MINDEN MÁSNÁL JOBBAK ÉS OLCSÓBBAK

Hazafias kötelesség most a többtermelés!

Jelentékeny műtrágyamegtakarítás mellett
tetemes **terméstöbbletet** biztosít

a sortrágyázás!

Legjobb kombinált vetőgép a szabadalm.

3164

“REKORD II.”

Sorba vet.

Árajánlattal szívesen szolgál

Sorba trágyáz.

**A Magyar Királyi Államvasutak Gépgyárának Vezér-
ügynöksége Budapest, Vilmos-császár-ut 32. szám.**

ERDÉLYI GAZDA

AZ „E. G. E.” TAGJAI INGYEN KAPJÁK
ELŐFIZETÉSI ÁR: 1 ÉVRE 12 KORONA,
1/2 ÉVRE 6 KOR., EGY SZÁM 24 FILLÉR.

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET HIVATALOS KÖZLÖNYE

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL
KOLOZSVAR, ATTILA-UTCA 10. SZÁM.
◇ A LAP TELEFON SZÁMA: 158. ◇

TARTALOM:

Önálló eredeti cikkek:	
A rokkantügy és a mezőgazdaság	369
A hó jelentősége a mezőgazdaságban <i>Dr. Baintner Ferenc</i>	369
Kisebb szakközlemények	370
Irodalmi szemle	370
Kormányintézkedések	371
Vegyes közlemények	371
Hirdetések.	

A rokkantügy és a mezőgazdaság.

A háboruban közvetlenül részt nem vevő társadalomnak óriási nagy tartozása van azok irányában, akik vérük hullásával, testi épségük veszélyeztetésével védték a hazát s iparkodtak a háborút javunkra eldönteni. A harctérről viszsztatérő minden egyes hős iránt külön-külön kötelezettségünk van, de a legnagyobb mégis azok iránt, akik sebesülésükkel vagy pláne valamely tagjuk elvesztésével is hoztak áldozatot annak a nagy ügynek, melynek a végzet szolgáltatába állította őket. A jelszó az legyen, hogy mindenkivel feledtetni kell a kapott sebeket, feledtetni kell azokat a fájdalmakat, nélkülözéseket, amelyeket a háza szolgáltatában szenvedtek. Ebből szinte önként következnek, hogy úgy az államnak, mint a társadalomnak vállaltva kell azon működnie, miszerint a bekövetkező béke idején senkinek se legyen rosszabb sorsa, hanem ellenkezőleg jobb, mint akkor volt, amikor a haza érdeke harctérré szólította őt.

Ez a kérdés azonban sokkal nagyobb, sokkal nehezebb, mintsem azt egy-kettőre meg lehetne oldani. A háború ugyanis legtekintélyesebb számban a mezőgazdákat és a mezőgazdasággal rokonfoglalkozásukat szólította el hivatásuk mezejéről. Már pedig kézenfekvő dolog, hogy a mezőgazdálkodás olyan élethivatás, amely képzeletünk előtt természetszerűleg egybe van forradva a teljes testi épséggel, az egészséggel. Nehéz dolog tehát a rokkant katonákat újból mezőgazdákká varázsolni. Hisz az ekének két szarva van, azt két kézzel kell fogni, az ásó, kapa munkáját is két kéz végzi, sőt alig van mezőgazdasági munka, amelyhez nem volna szükséges egészséges két láb és ép szem. Azonban a parancsoló kényszerítéség túl teszi magát ezeken a gyakorlat alapján felállított szabályokon. Az orvosi tudomány ma már tud elég tökéletes művegtagokat alkotni, így nagyon valószínű, hogy ami a dolognak orvosi részét illeti, a legtöbb földműves rokkant állapotban is visszatérhet a szántóföldjéhez.

Ez azonban csak kisebbik része a dolog megoldásának. Ismételjük, hogy a háboruban résztvevő hősök iránt nagy hálára és tartozásra vagyunk kötelezve. Már pedig azzal, hogyha művegtagokkal látjuk el a csonka hősöket és begyakoroljuk azok használatára, tulajdonképen

alig tettünk valamit, mert hisz a földműves emelkedő jóléte eddig sem függött az elvégzett sablonszerű földművelő munkától, hanem sok más egyéb tényezőtől. A földművelőt több földhöz, forgótökhöz s a gazdálkodás előbbreviteléhez szolgáló elegendő anyaghoz és eszközhöz kell juttatni s akkor a szorgalom, a végzett munka évről-évre dúsabb kincset terem. Az állami rokkantügyi hivatal, amely voltaképen egyebet nem tesz, mint irányítja a rokkant munkaképességének helyreállítására szolgáló tevékenységet, egymagában aligha birkózik meg a reávaró nagy feladattal. Be kell tehát venni ebbe a munkába a társadalmat, a társadalomnak minden arra hivatott tényezőjét. Szemere Miklós, amikor földbirtokot ajándékozott a rokkant katonáknak, már tovább ment egy lépéssel, sőt valóban rálépett a helyes utra. Ez a telepítés. Csakis a helyes, minden részletben meggondolt telepítés révén lehet megoldani a rokkantak és a mezőgazdaság egybefüggő nagy kérdését, amint erre az Országos Magyar Gazdasági Egyesületből ujmutatás történt abban az irányban, hogy a Magyar Földhitelintézetek Országos Szövetsége, az Altruista Bank vonasék be ebbe a nagy nemzeti munkába, amelytől a mezőgazdaság és országunk védelmében megrokkant hőseink jövője függ. Ennek a módjaira megtanít bennünket hű szövetségeseink és mindenben tanítómesterünk: Németország.

A hó jelentősége a mezőgazdaságban.

Mikor a szunnyadó anyaföld ölében van az elvetett mag és beköszönt a hideg évszak fagyos, zord napjaival, a jó földművelő alig várja a hőköntöst, az óriási takarót, mely a földre bizott kincseit a hideg, a fagy ellen megvédi. És ha a fehér hólepel a természetet elborítja, nyugodtan nézi, hogy süllyed a hőmérő higanyszála a fagypontra alá. Nem árt ez a vetésnek, meg van az védve a meleget tartó hótakaró által. A hó a talajt és a rajta élő növényeket épüj óvja a hidegtől, mint a madarat pelyhes tollazata, mint az állatot szőrös bundája, vagy mint az embert prémes, gyapjas téli kabátja; mert a toll, a szőr, a gyapju, a hó rossz melegvezető, ennél fogva csak nehezen bocsátják át magukon az állat, illetve a talaj természetes melegét. Nem szabad azonban azt hinni, hogy a rossz hővezető hótakaró a talajt teljesen elzárja a tél zord befolyásától s hogy a hólepel alatt vetéseink teljesen biztosítva vannak a megfagyás ellen. Valamint megfagyhat a madár, az állat, az ember téli bundájának vagy ruházatának dacára, úgy megfagyhat a vetés is hótakarója alatt. Természetesen a veszély annál nagyobb, minél hidegebb a levegő és minél vékonyabb és kedvezőtlenebb a hótakaró.

Az első egyike, kinék figyelmét a hónap a talaj hőmérsékére gyakorolt hatása felkeltette, Becquerel volt, ki számos érdekes kísérlettel mutatta ki a talaj hőmérsékének süllyedését a hótakaró alatt. Észleléseit november hó vége felé kezdte meg s a talaj hőmérsékét 5—10—20—30—60 cm. mélységben; a levegő hőfokát pedig 10 és 20 méterrel a föld színe fölött mérte. November 26-án száraz fagy kezdődött s ez december 3-áig tartott, amikor a hideg 11° C-ot ért el. December 3-án erős hóesés kezdődött és ez elborította a földet körülbelül 25 cm. hóréteggel. December 6-tól a hideg egyre nagyobbodott s 10-én reggel elérte a 20° C-ot. Ezentul ingadozott a hőmérsék, anélkül, hogy e maximumot meghaladta volna. A hóréteg ez alatt süllyedés és párolgás következtében 19 cm.-re vékonyodott. A földben, melyen semmiféle növényzet sem volt, a hófok a következőképen változott: már november 27-én 5 cm.-nyi mélységben leszállt a hófok 0° alá; november 29-én 2° C-ot, december 2-án 3° C-ot észlelt. Midőn a föld hóval volt borítva, a talaj hőfoka 5 cm.-nyi mélységben 1° C és 0° C között ingadozott, e minimum alá nem szállt a hőmérséklet. E szerint tehát a hótakaró alatt is leszállhat a talaj hőfoka a fagypontra alá és így a hótakaró, ha nem elég vastag, nem védi teljesen a vetéseket a megfagyástól, csak bizonyos fokig akadályozza a talaj hőkisugárzását. Másrészt, mint Becquerel kísérleteiből kitűnik, már aránylag vékony hóréteg is elegendő ahhoz, hogy a talaj nagyobb mérvű lehűlését, erős hidegek alkalmával, megakadályozza annyira, hogy a hótakaró alatt nem szűnik meg az élet, a hideg iránt kevésbé érzékeny növények semmit sem szenvednek, sőt egyesek, mint pl. a *Ronunculus nivialis*, a *Tussilago farfara* stb. gyakran található a hó alatt virágzó állapotban is. Érdekes Becquerel-nek még az a megfigyelése, hogy az olyan földben, mely pázsittal volt takarva, a hőmérsék, úgy a hóesés előtt, mint azután is, minden mélységben megmaradt 0° fölött. A pázsit tehát a hideg keresztülhatolásának még jobban áll ellent, mint a hó. Ez úgy magyarázható, hogy a sűrű pázsitszálak szőrtakaróhoz hasonlóan védik a földet, másrészt pedig a sűrű gyökérszövet felszívja a vizet a mélyebb rétegekből s mikor az a felszín közelében megfagy, rejtett melege szabaddá válik és emeli a talaj hőmérsékét.

A hó azonkívül, hogy a talaj hőmérsékére szabályozólag hat, azt még a kiszáradástól is védi. Legjobban kiszárad a növényekkel borított talaj, mert hiszen ismeretes, hogy a növények óriási mennyiségű vizet vonnak el a talajból s párologtatnak a leveleik által. Legnyirkosabb az élettelen tárgyakkal pl. trágyával, hóval borított, mert ebből, minthogy nincsen rajta növényzet, a víz nem vonatik el, a talajt

Magyar MEZŐGAZDÁK Szövetkezete, Budapest, V., Alkotmány-utca 29.

Saját székház. — Saját bospincék Budafokon.
— Raktárak: Nyugati pályaudvar, XX. számú
közraktár. — Sertéshizláló-telepek Kőbányán.

1. Alaptőke jelenleg	1,270.000 korona.
2. Tisztviselők és szolgák nyugdíjintézete	730.000 korona.
3. Tartalékalap	320.000 korona.
4. Betéti állomány jelenleg kb.	3,500.000 korona.

Beosztás:

1. Vetőmagosztály	4. Géposztály	7. Tenyészállatosztály
2. Gazdasági anyagosztály	5. Gabonaosztály	8. Borértékesítőosztály
3. Szőlészeti osztály	6. Abraktakarmányosztály	9. Biztosítási osztály
10. Pénz- és hiteligyosztály: Betétek folyószámlára: takaré- és gazdasági tizentökék szövetkezetünknel való elhelyezése.

Tájékoztató és belépési nyomtatványok rendelkezésre állanak.

Legnagyobb választék és legjutányosabb árban kapható: Divatos férfi ingek, alsónadrágok, gallérok, kézelők és finom angol és francia zsebkendők. Női len és chiffon ingek, bugyigók, szoknyák, hálóingek és kabátok. Fiu- és leánykafehérmű minden nagyságban és minőségben állandó raktár.

Sárga Kristóf utódai

fehérmű, vászon és szőnyeg nagyraktára
KOLOZSVÁRT, Deák Ferenc-utca 3. szám.

Telefonszám 567.

Mátrác, paplan, pokróc, valamint mindenféle ágyhuzat szakszertűen készítve, olcsó árban található. — Minden fajtájú és nagyságú szalon ebédülő és futószőnyeg gyapju és csipkefüggönyök.

Amerikai önműködő ablak-rolletták egyedüli főraktára.

fedő trágya vagy hó pedig elzárja a talajt a nap melegétől, a száraz levegőtől stb. s így annak felülete is kevésbé szárad ki, mint a földellenül hagyott talajé, mely utóbbi tehát kiszáradás tekintetében a két előbb említett között áll. De a hó maga is jelentékeny vízértéket képvisel, mert hiszen nem egyéb, mint megfagyott vagyis szilárd víz. Ha a hó faj-súlyát, mely az időjárás és az évszak szerint 0.2—0.4 között változik és így esetről-esetre kell meghatározni, ismerjük, valamint megállapítjuk a hórég vastagságát is, könnyen kiszámíthatjuk egy meghatározott terület hótakarójának vízértékét. A hóból származó víz csak részben marad ugyan a növények rendelkezésére mégis nagyobb mértékben mint pl. az esővíz, amelyből elfolyás és elpárolgás következtében sokkal több megy a növényzetre nézve veszendőbe, mint a lassan olvadó és csekélyebb mértékben párolgó hóból.

A víz nemcsak mint táplálék nélkülözhetetlen, hanem mint a növényi sejtek duzzadásának okozója, a növényi tápanyagok képződésének előmozdítója és szállítója is igen fontos szolgálatot tesz s ezért a növényeknek igen sok vízre van szükségük. Egy kat. hold növényzet tenyészideje alatt átlag 2—4 millió klg. vizet von ki a talajból. Egy mm. csapadék egy kat. holdon 5755 liter vízmennyiséggel egyenlő, egy kat. hold növényzet által a tenyészidő alatt elpárologtatott víz mennyisége tehát 400—500 mm. csapadéknak felel meg. Már pedig ennyi az 5—7 óra terjedő tenyészidő alatt nem szokott esni hazánkban s a talajra hulló csapadéknak egy jó része részint elfolyás, elszivárgás, részint elpárolgás következtében a növényzetre nézve veszendőbe megy. Igen becses tehát az a vízmennyiség, amely télen át hó alakjában földjeinkre hull, de gondoskodni kell annak megtartásáról, megőrzéséről. Ezért a földet ősszel fel kell szántani, a felszántott talaj nemcsak jobban magába veszi az esőt, hólevet, hanem azt jobban meg is őrzi, mint a szántatlan talaj.

Ha a frissen esett tiszta, fehér havat látjuk, alig vagyunk hajlandók elhinni, hogy az már is szennyezve van különböző, a levegőből származó anyagok kisebb-nagyobb mennyiségével. A levegőben sok mindenféle egyéb anyagon kívül mindig jelen vannak az ammónia, salétromsav és salétromos savas sók is, melyek tudvalevőleg a nitrogéntartalmú szerves anyagok bomlásának, rothadásának, égésének terméneiként kerülnek oda. Miközben a hó a levegő rétegen végig halad, magába veszi ezeket az anyagokat, épen úgy, mint az esővíz, csak hogy nem olyan nagy mértékben. Innen van, hogy a hó ammóniát, salétromsavat és salétromos savat mindig tartalmaz, ezekkel együtt hull a földre, honnét azok utóbb a növényekbe kerülnek s a növények egyik legfontosabb táplálékát, a nitrogént szolgáltatják.

Az első megfigyelés a hó ammóniák és salétromsav tartalmáról 1851-ből Meyrac-tól származik, ki az ammóniák jelenlétét a hóban kimutatta. Boussingoult az ammonia mennyiségét meg is határozta. Frissen esett hóvizből egy literben 0.00178 grm. ammóniát talált. Később Reichardt foglalkozott ezzel a feladattal és ő 1.000.000 súlyrész frissen esett hó vizében 3.33 súlyrész ammóniát talált.

Tissandier Párisban a salétromsav jelenlétét állapította meg. Nemsokára reá Goppeler-öder mennyiségileg is meghatározta. Szerinte a baseli hó vize, akkori időben, hat próbából átlagot véve, 0.00278 grm. salétromsavat tartalmazott. Waller E. nemsokára ismét megvizsgálta a hóvizet és szerinte 1.000.000 súlyrész hóviz 0.0494 súlyrész nitrogént nitrat alakban; 0.0396 súlyrész ammóniát és 0.0318 súlyrész albumoidammóniumot tartalmazott. Ezek az adatok tetemesen nagyobbak, mint azok, amelyeket legújabbán Schutt állapított meg. Ő ugyanis 1.000.000 súlyrész hóvizben 0.0256 súlyrész ammóniát, 0.0163 nitratot és nitritet és 0.0052 súlyrész albumoidammóniát talált. Ezekből az adatokból könnyen kiszámítható, hogy bizonyos területen levő hóból a talajba mennyi nitrogén jut. E szerint egy hektárnyi területen 1 cm. magas hó 5 grm. nitrogént ad a talajnak. Végül a hó mechanikai hatása is figyelmet érdemel, már azért is, mert a gazdának sokszor igen érzékeny kárt okoz. Általánosan ismeretes, hogy a hó nagy tömege az erdők fájának, gyümölcsfáinknak galyait letöri, miáltal a fa értékét csökkenti, esetleg teljes elpusztulását okozza. Nagy havazások alkalmával tehát meg kell rázni fáinkat, hogy a hónyomás káros következményeinek elejét vegyük. A talajra természetesen szintén nagy súllyal nehezedik a vastag hótakaró, azt összenyomja, a vetésre, gazdasági növényeink termesztésére kevésbé alkalmassá teszi, ugyanarra, hogy sok esetben a talajmivelés különböző fogásaival kell a megfelelő és kívánatos talajállapotot előidézni. Az is gyakran megtörténik, hogy a vastag hórég, különösen ha kissé megolvadt, majd utóbb ismét megfagyott vagyis rajta vékonyabb, vastagabb jég-rég képződött, az alatta levő növényzetet, a vetést elzárja a levegőtől, melyet az tudvalevőleg nem nélkülözhet, silyleni kezd tehát, esetleg egészen kipusztul. Ilyen esetben megtörök, állatokkal megtapostatják a havat, hogy a levegő a növényzethez juthasson.

A hónapok tehát a természet nagyon fontos mezőgazdasági szerepet juttatott. S ha utóbb említett, elvéve előforduló káros hatásaitól eltekintünk, megbecsülhetetlen hasznát kell megállapítanunk: mert míg egyfelől az őszi vetéseket megvédi a fagyás ellen és a kiszáradástól, addig másfelől akkor, amikor elérkezik az idő s a természet újra ébred, elolvadva táplálékkal látja el fiatal növényeinket.

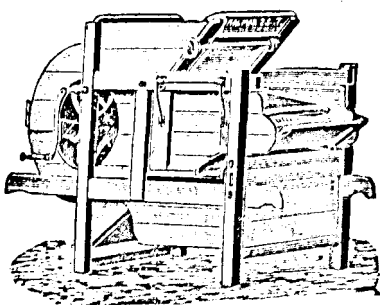
Dr. Baintner Ferenc.

KISEBB SZAKKÖZLEMÉNYEK.

A gazda téli teendője a gyümölcsösben. A gyümölcsfák téli ápolása abból álljon, hogy először is a száraz, elszáradt galyakat fűrészelve le a gazda, a fa törzsét tisztítja meg a reátapadt mohától, a mi vagy egy tompa késsel, vagy pedig suroló kefével vihető keresztül. A legfontosabb teendője azonban a gyümölcsfák körül, azok m. g. tápanyagja, vagyis a föld felásása. A talajnak a törzs körüli felásása azért nagyon fontos dolog, mert ilyenén módon a levegő, a hideg, a meleg, az esővíz sokkalta jobban behatolhat a talaj mélyébe, miáltal a talaj kedvező változásokat szenved, a tápláló anyagok nagyobb mennyiségben változnak át olyanokká a melyek vízben is feloldhatók, s a fa által felhasználhatók. Nem elég azonban csupán a törzs körül egy néhány arasznyira felásni a talajt, hanem lehetőleg olyan nagy körzetben kell azt megcselekedni, a milyen nagy a fa koronája. Ezt az időpontot kell felhasználni arra is, hogy a fát megrágyázzuk, mert annak a körülménynek, hogy a mi gyümölcsfáink csak minden 2. 3. esztendőben adnak termést, leginkább az az oka, hogy a talajban nem áll rendelkezésükre elég tápláló anyag. A fák talajának megrágyázására álló trágyát, komposztot vagy ezek híján műtrágyákat használhatunk, a mely utóbbiak közül káliszuperfoszfátot és meszet kell alkalmazni és pedig a káliszuperfoszfátból, a fa nagysága szerint 1—5 kg.-ot kell kiszórunk olyan nagy területre mint a minő nagy terület felett a fa koronája van. Ha netán fahamu bőségesen áll rendelkezésünkre, akkor ne káliszuperfoszfátot, hanem csupán szuperfoszfátot alkalmazunk 1—4 kg.-ot törzsönként, s e mellett 8—10 kg. hamut szórjunk egy fa alá, ezenkívül különösen csontár magu gyümölcsfa alá 3—4 kg. égetett meszet is szórjunk el; mindent egyszerre a talaj felásása előtt. Ha a gyümölcsfáinkat minden második évben részesítjük ilyen kezelésben, úgy bizonyosra vehetjük, hogy nemcsak a termésátlagok fognak fokozódni, hanem fagykártól, vagy rovarkártól eltekintve, nem is lesz olyan esztendő, a mikor a gyümölcsfák ne teremnének.

IRODALMI SZEMLE.

Köztelek. Az Országos Magyar Gazdasági Egyesület hivatalos lapja, a „Köztelek“ „Egyről-másról“ című vezető rovatának a hét gazdasági eseményeivel összefüggő, egyrészt tájékoztató, másrészt kritikai főbb közleményei a következők: A kukorica rekvirálása. A német és magyar-osztrák gazdasági közeledés kérdése. Az alsóausztriai gazdaszövetség a német gazdasági közeledésről. A fogyasztásnak életszükségleti cikkekkal való ellátása. A mesterséges árdragítás megakadályozása. Kormányrendelet

Minden gazdaságban :: Európaszerte első helyen elismert kitünő szerkezetű és nélkülözhetetlenek. :: legolcsóbb, a gazda minden követelményeinek legjobban megfelelő

**„EREDETI KALMÁR-ROSTÁK“
és „HERKULES“ TENGERIMORZSOLÓK**
KALMÁR ZS. és Társa, Hódmezővásárhely

különleges terménytisztító gépgyár és vasöntöde.

Ezévi újdonságainkról sziveskedjék ingyen árjegyzéket kérni.

az árdragítás ellen. Szántógépezek szabadságolásának meghosszabbítása. Az abraktakarmányok árusításának szabályozása. Darányi Ignác mezőgazdaságunk helyzetéről. Ujabb kiviteli tilalmak. Népfelkelői behívás. Önálló cikkek: Bársony István: A vasuti „anyagárak” mint vadászterület, M. T. Országos mezőgazdasági üzem statisztikai ügyosztály. A levélszekrény és A gazdaközönség köréből, továbbá a Különfélék bőséges rovata és a rendes üzleti tudósítások teszik teljessé a lap tartalmát.

KORMÁNYINTÉZKEDÉSEK.

Közlemény.

A folyó évi október hó 18-ról 14.599/eln. 20. b. szám alatt a gyapjukészletek igénybevételére tárgyában kiadott rendeletem 5. §-ában említett gyapjuátvételi bizottság közelebbi címe: Budapest, Kereskedelemügyi miniszterium, ipari műszaki ügyosztály, II., Lánchid-ufca 1—3.

Budapest, 1915. évi november hó 12-én.

A magy. kir. honvédelmi miniszter.

Budapestről nem szabad kivinni élőállatokat. A földmivelésügyi miniszter a hadvezetőség kérésére nagyfontosságú rendeletet bocsátott ki, amely alkalmas lehet arra, hogy a budapesti állatvásáron tapasztalható visszaéléseknek véget vessen, különösen pedig az árak mesterségesen uton való felhajtását lényegesen korlátozza. A miniszteri rendelet megtiltja, hogy a budapesti állatvásárra felhajtott élőállatokat onnan bárhova elszállítsák és rendelkezésében úgy intézkedik, hogy az állatvásáron megvásárolt állatok csak a katonai konzervgyárak vagy a hadsereg ellátásához szükséges hús fogyasztás részére, ezenkívül pedig kizárólag a helyi fogyasztás céljaira legyenek felhasználhatók. E célokon kívül semmi más célra élőállatot vásárolni, illetve felhasználni nem szabad.

Mezőgazdasági gépezek és fűtők szabadsága. Az elmaradt őszi szántás biztosítása érdekében a földmivelésügyi miniszter a főispánok útján értesítette az ország gazdaközönségét, hogy a gőzekéknél és motorekéknél dolgozó mindazon gépezek és fűtők, a kik szabadságoltattak, a szabadságuk lejártá után is, további intézkedésig, szabadságolásuk helyén maradhatnak.

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

— **Államtitkáraink királyi kitüntetése.** Öfelsége a király, földmivelésügyi miniszteriumunk három államtitkárát: báró Kazy Józsefet, Bartóky Józsefet és Ottlyk Ivánt a valóságos belső titkos tanácsosi címmel tüntette ki. Mindnyájan tudjuk, hogy ezekben a nehéz időkben mily óriási feladatot oldott meg a magyar mezőgazdaság, mit végzett a magyar földmivelőinek megapadt serege. Legyőztük a kiéheztetési offenzívát! Részesei lettünk a világháboruban való általános győzelemnek. És ennek a győzelmes seregrésznek vezérkari főnökei ők voltak — a mi államtitkáraink! Őszinte hálával és meleg elismeréssel eltelve vezető és alkotó munkásságuk iránt, a magunk részéről is szívükből örülnünk a királyi kitüntetésnek.

— **A falvak fejlesztése.** A „Gazdaszövetség”, a Magyar Gazdaszövetség hivatalos lapja, foglalkozván városok mellőzéséről, azok hátrahagyásáról felhangzó panaszokkal, megállapítja, hogy kétszeres okuk van az ilyen panaszokra a falvaknak. Nem vonja kétségbe, hogy voltak kormányon több ízben olyan férfiak, akiket a falu szeretete teljesen áthatott, mert a faluban látták a nemzeti erkölcs és fajunk erejének ősforrását. De a jóakarattal együtt olyanok voltak

viszonyok, hogy más sürgősebbnek látszó feladatok mellett a falvakért alig tettek valamit a mindenkori kormányok. A falvak sorsa némi javulást árul ugyan el ez utóbbi időkben, de ez sem az állami támogatásnak, hanem a szövetkezeteknek köszönhető. A jobb szövetkezetek üzleti feladataikon kívül ismerik és teljesítik szociális kötelességeiket a falusi népjóléttel szemben is. A szövetkezetekkel aztán be is fejeztük a falvak támaszainak a felsorolását. Valamirevaló gyalogjárók, utak nélkül ezrével vannak még községeink, míg közvilágítás, közegegyesületi s egyéb népjóléti intézmények majdnem valamennyiben hiányoznak. Egy-egy emeletes iskola hirdeti a legtöbb faluban az állam gondozó kezét, de ezek mellett ezrével vannak a düledező falusi iskolák, amelyek valóságos szégyenei kulturánknak s egyáltalán nem válnak dicsőségére a magyar államnak. Csak körül kell tekinteni s rajával kínálkoznak a falvak fejlesztésére szolgáló erőforrások. A kormány ígéretet tett, hogy a hadiadó hozadékából a falvaknak is jut megfelelő rész.

De ott van az erdélyi földgáz hasznosítása, melynek kapcsán épp oly méltányos a Magyar Gazdaszövetség kívánsága, hogy a villamosszövetkezetek alakítása s fölkarolása révén a falvak is élvezhessék ezt a természeti kincset, mint a szövetség azon követelése, hogy a megrendszabályozott gabonaforgalom pénzbeli fölszólásából, mely elég tekintélyesnek ígérkezik, első sorban a falvak istápoltságának, amelyeknek az árkorlátozás folytán le kellett mondaniok a szabad értékesítésről. De a falvak nagyszabású fejlesztésére csak a háború után kerül a sor, amikor azonban elodázhatatlan feladatává válik ez a nagy nemzeti érdek kormányoknak és törvényhozásnak egyaránt. Ha a falvak a nemzeti erő forrásai, ha a falvak idegei s vaskarjai verték vissza az oroszok millióit a Kárpátok bérceiről, akkor a honvédelem elsőrangú érdeke az is, hogy a falu ne az elmaradottság, az elhagyottság siralmas helye legyen, mint eddig volt, hanem a jólét s kultúra egy-egy oázisa, melyben a falu polgára megtalál mindent, ha szerényebb keretekben is, hogy ne kívánkozzék a városba vándorolni. A falvak fejlődésével megoldást nyer a magyar városok kérdése is. Ha a falvak érdekeit fölkarolják, a városi polgármestereknek is kevesebb okuk lesz panaszkodni a városok hátrahagyásáról, mert gazdaságilag erős falvak közt rohamosan fejlődnek a városok is.

— **A középosztály kérdése,** mely a háborus viszonyok következtében sok oldalról új szükségletekkel jelentkezik s a háború után bizonyosan a gazdasági és társadalmi élet új tengelye lesz, behatóan foglalkoztatta a Magyar Gazdaszövetség igazgató-választmányát. Bernát István előadó számolt be a Szövetség nagygyűlésének e tekintetben hozott határozatának végrehajtása körül történekről. Nyomatékkal mutatott arra, hogy a városi középosztály érdekeinek fölkarolását minden oldalról következetesen mellőzték, bár ez az osztály rendkívül fejlődött az utóbbi évtizedek alatt. Érintette, hogy a Közgazdasági Társaság ennek a hézagnak a betöltésére akciót indított s annak a nemzetének adott kifejezést, hogy az agrár és a városi középosztály érdekében megindítandó mozgalmak kapcsolatban hozatván egymással, könnyebben mutathatnának tel sikert. Felhatalmazást kért arra, hogy a Szövetség ebben az irányban folytassa munkáját. Mindezek méltánylásával a választmány elhatározta, hogy a Közgazdasági Társasággal lehetőleg karöltve teszi meg a további lépéseket a nemzetnek e fontos kérdésében.

— **Az alsóausztriai gazdaszövetség a német gazdasági közeledésről.** Az első gazdasági testület, mely a Németországhoz való gazdasági közlekedés kérdésével nyílt ülésen foglalkozott, az alsóausztriai gazdaszövetség volt. Alkalmul szolgált erre Alpera Lajos birodalmi képviselő látogatása és előadása, melyet a gazdaszövetség választmányának legutóbbi ülésén tartott. Az ülésen Rubinek Gyula, az OMGÉ igaz-

gatója, valamint Hohenblum-Simitsch lovag, az osztrák vámközpont elnöke is részt vettek. Mint Bécsből jelentik a „Budapesti Levelező”-nek, az előadónak az volt a legérdekesebb nyilatkozata, amidőn az osztrák-magyar hadsereg nagy érdemeit méltatta. „Az osztrák-magyar hadsereg két hónapon át tartotta fenn az orosz hengert — mondja Alpera — s ezzel megmentette Németországot. Ezért hálásak vagyunk és hálásak akarunk lenni. Egyébként a legteljesebb vámunió mellett tör lándzsát, megfelelő átmenettel, mert a nagy gazdasági egységeké a jövő. Olyan vámterületet kell teremteni, amely biztosít minden gazdasági zár káros következményei ellen s feltétlenül biztosítja a sikert megtámadtatásunk esetén. Reá mutat a semleges államok siralmas helyzetére, amelyek nem elég erősek ahhoz, hogy a háboruban részt vegyenek, de gyengék arra is, hogy a háború okozta gazdasági károsodástól megkíméljék hazájukat. Az alsóausztriai gazdaszövetség azonban, különösen Simitsch lovag tartalmas hozzájárulása után, csak a gazdasági közeledés szükségessége mellett foglalt állást, a mikéntre nézve azonban várja a további fejleményeket.

— **A szociálisták és városi kispolgárok a közvetítőkről.** A szociálisták drágaság elleni memoranduma sok elkoptatott frázist tartalmaz a termelők ellen, de van benne néhány érdekes adat is, mely arra mutat, hogy ők is a közvetítés túltengését vádolják a drágaságért. A tarthatatlan helyzet illusztrálására fölemlíti a memorandum, hogy egyes élelmiszereknek mi az ára, mire (a közvetítőkön át) a fogyasztóig eljut. A marhahús például 231 százalékkal, a disznóhús 186 százalékkal, a füstölt szalonna 326 százalékkal, a zsír 419 százalékkal, a tojás 159 százalékkal lett drágább. Ezzel szemben a kenyér csak 37 százalékkal drágult, amiben benne van a malomipar és a gabonaüzlet haszna is. A memorandum, amelyet a gabonaügynökök testülete, a hentesiparosok testülete és a mézáróipartestület is aláírt, ezt az érdekes statisztikát, amely éppen nem a gazda ellen szól, mindjárt a fejtegetés elején hozza. Megállapítja a memorandum, hogy az a sok kéz, amin a nyerstermény áthalad, átlag 130 százalékos drágulást idéz elő s az az eredménye, hogy ma egy óttagu munkácsalád heti élelmezése 21.86 korona helyett 49.08 koronát emészt föl!

— **Harminc új zöldségtelep az országban.** Az országban lévő mintegy harminc fogolytábor ellátása céljából a földmivetésügyi kormány elhatározta, hogy minden egyes tábor részére zöldségtermelő-telepet létesít, a melynek megmunkálása és üzemben tartása természetesen a fogolytáborok feladata lesz. Értesülésünk szerint e részben további üdvös intézkedések várhatók, a mennyiben a kormány azt tervezi, hogy ezek a zöldségtermelő-telepek a háború után is fentartassanak és a fogyasztás céljait szolgálják. Ettől az elhatározástól vezéreltetve, a földmivetésügyi miniszter az Országos Magyar Gazdasági Egyesület útján felszólítást intézett az összes érdekelt megyei gazdasági egyesületekhez, hogy indítsanak mozgalmat az iránt, hogy a gazdák, esetleg pedig külön ezen célra alakult szövetkezetek vegyék át a szóban lévő kertészeti telepeket és gondoskodjanak a termelés folytatásáról, szem előtt tartván mindenkor, hogy a telepek közelében lévő városok zöldséggel való ellátása megkönnyíthessék.

— **A haditermény rt. jövedelme.** Miután a Haditermény rt. altruisztikus céllal alakult, a Magyar Gazdaszövetség feliratban arra kéri a kormányt, hogy a tiszta jövedelem megfelelő része a mezőgazdasági népesség javára biztosíttassék.

— **Az arany koncentrációja Amerikában.** Newyorki jelentés közli, hogy a rezervbank vezetősége az Unió államaiban található aranykészlet összegyűjtését vette terveh. Ugy

látszik, azt a nagy összegre menő aranyálománnyt akarják megvédelmezni, amelyet a háboru folyamán Angliából és Franciaországból sikerült az Unio javára megszerezni.

— Ragadós állatbetegségek. A földművelésügyi miniszterium jelentése szerint a lefolyt héten száz és körömfájással fertőzve volt 405 községben 2745 udvar, ami a mult heti állapottal szemben, amidőn 424 községben 2567 udvar volt fertőzve, határozott javulást tüntet fel. Sertésvésszel fertőzve volt az elmult héten az ország területén 481 községben 1855 udvar, ami ugy a mult heti, mint a mult év hason időszakának megfelelő állapottal szemben javulást tüntet fel.

— Árak a Budapesti lóvásáron. A székesfővárosi Tattersallban legutóbb megtartott lóvásáron a következőleg alakultak: Könnyű kocsiló 820—1100 K. Nehéz kocsiló 680—1040 K. Igás kocsiló 800—2600 K. Igás kocsiló (könnyű) 420—700 K. Fuvaroslovak 290—460 K. Parasztllovak 140—280 K. Alárendelt minőség 50—550 K. A székesfőváros levágásra vásárolt 71 darabot 101—550 K-ig.

A LAPFELÜGYELŐ BIZOTTSÁG FELÜGYELETE MELLETT

FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ

TOKAJI LÁSZLÓ

A LAP AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET TULAJDONA

**A MAGYAR
JELZÁLOG HITELBANK**

KOLOZSVÁRI KÉPVISELŐSÉGE

(Jókai-u. 2. sz. I. emelet.)

FÖLDBIRTOKRA

és a nagyobb városokban fekvő

H A Z A K R A

15 évtől 65 évig terjedő törlesztéssel

LEGKÖZSŐBB KÖLCSÖNÖKET NYUJT

A jelzálogul felajánlott erdélyrészi ingatlanok értékére és a megszávozandó kölcsön összegére nézve

AZ ERDELYI GAZDASÁGI EGYLET bizalmi férfiai adnak véleményt.

A KÉPVISELŐSÉG ELFOGAD

TAKARÉK-BETÉTEKET

és előnyösen kamatoztat.

3001

Telefonszám 27.

**Zsákot,
Zsineget,**

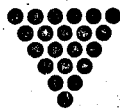
ponyvát, szőlőkötöző fonalat vásároljon a

32 év óta legmegbízhatóbbnak elismert
FISCHER-féle zsák- és ponyvagárban Budapest,
V., Nádor-utca 31-33. szám.

**Kévekötelek, PONYVAKÖLCSÖNZO-
intézet** Kérjen ajánlatot

Keresek egy egyszerű,
a kertészet minden ágában
gyakorlattal bíró

kertészt

3230

Cim: a kiadóhivatalban megtudható

Gazdatiszti állást

keres 44 éves, erőteljes okl. gazdász. Cim a kiadóhivatalban. 3227

Gróf Mikes Ármin ur ömeltósága zabalai uradalmában 1916 január 1-től felvétetik egy tisztességes, józan életű, hadmentes

gazdasági gyakornok

és egy

számadó kanász.

Akik ezen állásokra pályázni óhajtanak, kérésüket fizetés igényeik megjelölésével legkésőbb folyó évi december 20-áig az alólírott intézőséghez nyujtsák be.

Rokkant katonák előnyben részesülnek.

Zabola, 1915. nov. 7.

Teljes tisztelettel

Gróf Mikes Ármin
uradalmi intézősége.

DEÁK.

3229

Gépész-kovács

állást keres január elsőre. Az összes gazdasági gépeket és különféle rendszertű motorokat, traktórokat szakszerűen kezeli és javítja, kiténő lóvasaló, kovács munkákat legfinomabbtól a legdurvábbig végez.

Ugyanott egy szorgalmas, megbízható botos ispán magtárnoknak, esetleg udvarbírónak is elmegy. Kiténő írása és számolása van, beszél magyarul és románul. Szives megkereséseket kér: Hunyadi József, Mezőméhes.

Szuperfoszfátot és minden egyéb műtrágyaféléket ajánl a

Mütrágyát Értékesítő Szövetkezet

Budapest, V. kerület, Fürdő-utca 8. szám.

3011

KOLOZSVÁRI

TAKARÉKPÉNZTAR és HITELBANK Részvénytársaság

Kolozsvár, Mátyás király-tér 7. szám.

3006

□□□

Alapjai: 3 millió 347,000 korona.

Elfogad: takarékbetéteket legelőnyösebb kamatoztatás mellett

és azokat a moratórium korlátozó határozmányaitól eltekintve

bármikor azonnal visszafizeti,

miáltal módot óhajt nyujtani a közönségnek, hogy pénzfelteslegeit a háboru tartama alatt is biztos helyen elhelyezhessen.

Uj intézeti székházában külön e célra épített pánccéltermében

tűz- és betörésmentes rekeszeket

és értékeket tartalmazó ládák részére

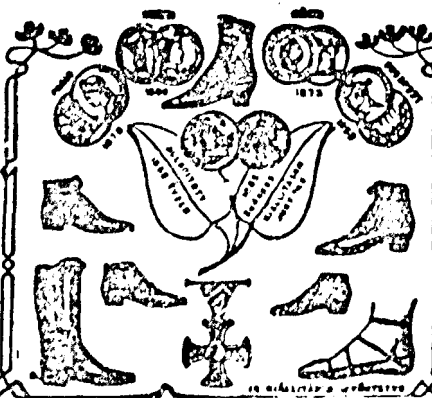
tresort tart a közönség rendelkezésére.

MATUTSEK JÓZSEF

KOLOZSVÁR, SZENTEGYHÁZ-UTCZA 3. SZ.

Főlhivja a n. é. közönség figyelmét előnyösen ismert, elsőrangu műhelyben a legjobb anyagból, legujabb divatszerint készült közkedveltségű **férfi és női cipőraktárára**

3008

Megrendelés után készít amerikai és francia vagy bármily tetszés szerinti faconu cipőket, a legkényesebb igényeknek is megfelelő kivitelben. — Vidéki megrendelések pontosan és gyors kivitelben mérték után, de legbiztosabban egy használt, a lábára találó cipő neküldésével eszközöltetnek. — Kiváló tisztelettel: Matutsek József.